

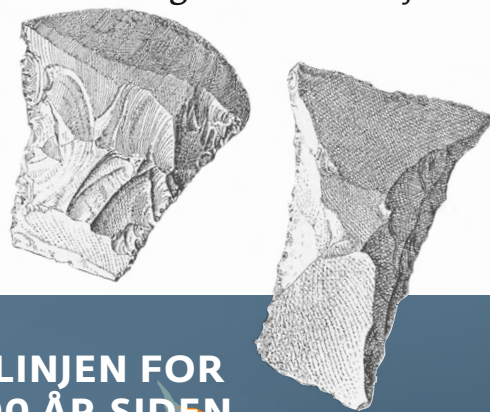

Land og hav

Lige neden for denne skråning fandtes havets bred indtil slutningen af 1800-tallet. Derefter blev der bygget dæmning og pumpestation, så Lammefjorden kunne tørlægges og opdyrkes. Det flade landskab, et stenkast borte, er den gamle fjordbund.

Gennem en længere årrække kom den lokale stenalderbefolkning her for at spise skaldyr fra fjorden. Skallerne blev smidt på stedet. Med tiden blev det til en anseelig dyng – kaldet en køkkenmødding.

Den gang var somrene et par grader varmere end nu, og Lammefjordens nordvestlige ende var et godt levested for østers. Datidens mennesker indsamlede store mængder af disse skaldyr. Det ses af de mange køkkenmøddinger, der er kortlagt rundt langs bredden af fjorden.

KYSTLINJEN FOR
5-6000 ÅR SIDEN

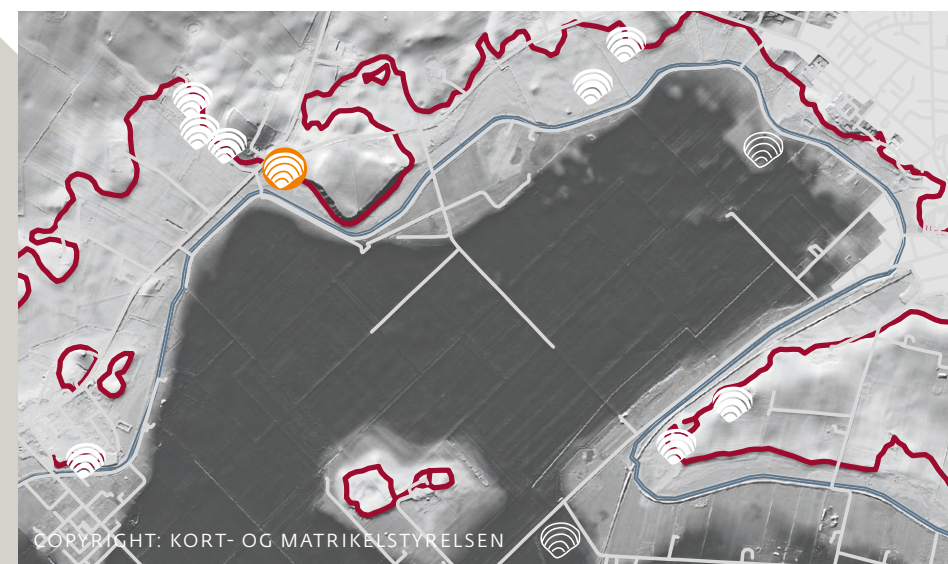
Land and sea

Until the end of the 19th century, the sea lapped at the bottom of this slope. Then a dam and pump station were built so Lamme Fjord could be drained and farmed. The flat area of land just a stone's throw away was once the bed of the fjord.

For years, Stone Age locals came here to eat shellfish from the fjord. And they threw away the shells just here. In time, these shells piled up into what is now called a kitchen midden.

Back then, the summers were a couple of degrees warmer than they are now, and the north-western end of the fjord was an excellent breeding ground for oysters. The lucky locals collected huge amounts of these shellfish. The shells have turned up in many middens that have been mapped around the banks of the fjord.

Orange: Udstrækningen af land for 5-6000 år siden.
Rød: Her står du – lige oven for en køkkenmødding fra stenalderen.
Sort ramme: En lun krog af Lammefjorden, se næste kort.

Køkkenmøddinger fra stenalderen ved den nordvestlige del af Lammefjorden. De menneskeskabte dynger af skaller fra måltidsrester (🐚) ligger i nærheden af naturlige skalbanker (🐚), hvor man samlede sine østers. Den røde linje er den daværende kystlinje.

Land und Meer

Bis Ende des 19. Jahrhunderts verlief die Küste des Meeres direkt am Fuß dieses Hangs. Dann wurden Deiche und Pumpstationen gebaut, so dass der Lammefjord trockengelegt und urbar gemacht werden konnte. Die flache Landschaft – nur einen Steinwurf entfernt – ist der alte Meeresboden.

Viele Jahre lang kamen die Steinzeitmenschen hierher, um Krustentiere aus dem Fjord zu essen. Die Schalen wurden an Ort und Stelle weggeworfen. Mit der Zeit wurde daraus ein ansehnlicher Haufen – ein sogenannter Kökkenmødding.

Damals waren die Sommer um einige Grad wärmer als heute, und der nordwestliche Teil des Lammefjords war ein günstiger Lebensraum für Austern. Die Menschen jener Zeit sammelten große Mengen dieser Krustentiere. Das ist an den vielen Kökkenmøddingen entlang dem Fjordufer abzulesen.

Køkkenmøddingen

Denne sydvendte skråning var et yndet spisested for ca. 6000 til 5000 år siden. Der blev især fortæret mange skaldyr. Det ses af tusindvis af skaller af østers, hjertemusling og blåmusling i den dyng af affald, der findes her. Der er også fiskeben og knogler fra større dyr samt potteskår og affald fra flinthugning. I dyngen er der stensatte ildsteder, hvor man har tilberedt maden.

Køkkenmøddingens dybeste lag (fra slutningen af "fiskerstenalderen") har østersskaller så store som en hånd. I de yngre lag (fra "bondestenalderen") er de væsentligt mindre. I den senere del af køkkenmøddingens tid var indsamlingen åbenbart så intens, at skaldyrene ikke fik fred til at vokse sig store.

Hvor boede de mennesker, som spiste østers her? Måske på det flade areal mellem P-pladsen og køkkenmøddingen. Et større område omkring køkkenmøddingen er blevet fredet for at sikre mulighederne for fremtidige arkæologiske undersøgelser på stedet.

Kitchen midden

This slope was a favourite spot about 6000 to 5000 years ago. Huge amounts of shellfish were eaten here. This is evident from the thousands of shells from oysters, cockles and common mussels found here. There are also fragments of pots and waste from flint knapping. The midden also contained stone paved fireplaces where food was prepared.

The bottom layer of the midden (from the end of the Old Stone Age) has oyster shells the size of an adult's hand. Those nearer the top (from the Late Stone Age) are considerably smaller. This suggests that the oysters were by then collected very intensely.

Where did these enthusiastic oyster eaters live? Perhaps right here on the flat area. A large area around the midden has been protected to ensure that archaeologists can resolve such questions at a later date.

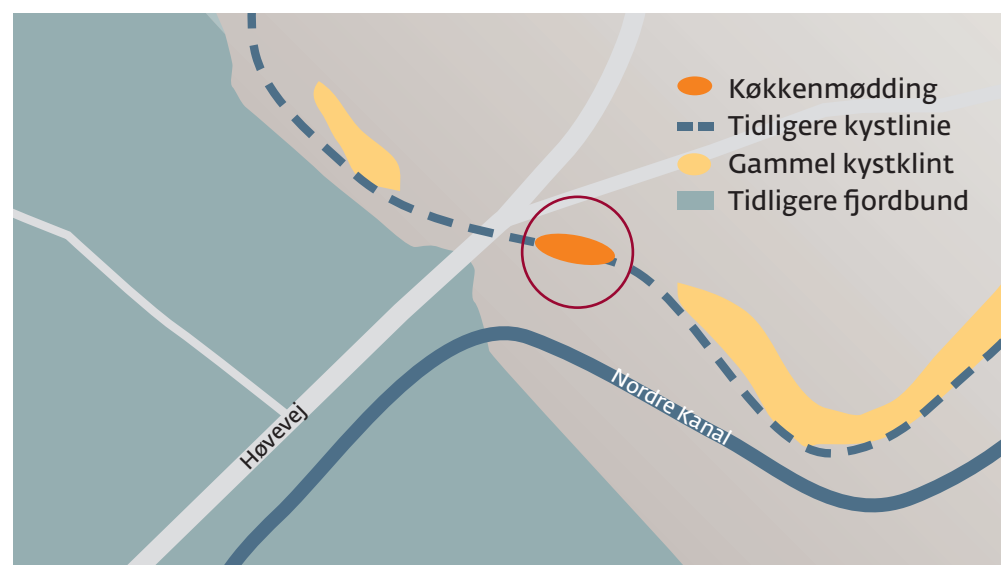

Kökkenmödding

Dieser Hang war vor ca. 6000-5000 Jahren ein beliebter „Picknickplatz“. Insbesondere wurden viele Krustentiere verspeist. Tausende von Austern-, Herz- und Miesmuschelschalen und der Abfallhaufen zeugen davon. Auch Tonscherben und Feuersteinabfälle wurden gefunden.

In den untersten Schichten des Kökkenmöddings (vom Ende der Alt-Steinzeit) gibt es Austernschalen von der Größe einer Hand. In den jüngeren Schichten (aus der Jung-Steinzeit) sind sie wesentlich kleiner. In der Spätzeit des Kökkenmöddings war die Sammeltätigkeit offensichtlich so intensiv, dass die Krustentiere nicht in Ruhe groß werden konnten.

Wo lebten die Menschen, die hier Austern aßen? Vielleicht hier auf der ebenen Fläche. Ein größeres Gebiet um den Kökkenmödding herum ist unter Denkmalschutz gestellt, um künftige archäologische Untersuchungen zu ermöglichen.

Køkkenmøddingen ligger på en jævn skråning, hvor det var let at komme op fra stranden. Mod øst og vest havde bølgerne gnavet stejle skrænter. Havoverfladen på dette sted stod dengang ca. 4 meter højere end nu.

Så store østers spiste man på stedet – indtil overudnyttelse forhindrede skaldyrene i at vokse sig store. Skallen kan dække en voksens mands hånd.

